

Oljan og framtíðin

Oddagrein

Í hesum døgum fáa tey stóru altjóða oljufeløgini og eisini føroyingar fyrstu viðgjørdur seismisku upptøkurnar av føroysku undirgrundini. Tilfarið er klárt til at tulka viðari, tvs. at finna fram til, hvar umstøður møguliga eru til steðar fyrri at goyma olju.

VIÐ hesum er so eitt nýtt kapittul byrjað í føroysku oljusøguni. Men tað lagna við hesi søgu er, at vit í skrivandi løtu als einki vita um, hvussu mong kapittul verða skrivað aftrat. Vit vita nevnliga ikki í dag, um olja og gass í heila tikið er í undirgrundini. Tað vit hava at ganga eftir eru fundini bretsku megin Hetlandsrennuna. Vón okkara er, at lögini eru tey somu okkara megin. Hóast okkurt kundi bent á tað, so vita vit tað ikki. Síðani er tað oljan og gassi, sum er komið upp úr Loprahólinum. Tað gevur okkum so eina vón, men sigur heldur einki itakligt, um olja er í undirgrundini.

NÚ so nógv verður tosað um ríkisfelagsskapin og loysing verður eisini oljan drigin upp í orðaskiftið. Menn siggja longu fyrri sær, at Føroyar kunnu vera sjálvbjargnar og loysa frá Danmark, tá vit finna olju. Her eiga vit tó ikki at taka munnin ov fullan ella selja skinnið, áðrenn bjørnin er skotin. Tí tað er framvegis ein óreingiligur veruleiki, at vit vita ikki, um olja og gass í heila tikið er í føroysku undirgrundini. Tí er tað eisini burturvíð og sera vandamikið í hesum tíðum at frygrykja sær eina loysing bygda á nakað so óveruligt sum eitt oljuríkídømi.

TAD fara at ganga í minsta lagi 2-3 ár, áðrenn vit verða fyrri at siga nakað sum helst. Og samanbera vit við oljuleiting á øðrum økjum, so kunnu tað gott ganga nógv fleiri ár til vit kunnu staðfesta, um olja finst ella ikki. Og eru vit so heppin at finna olju, so fara tað at ganga upp aftur fleiri ár, til vit fara at vinna pengar úr oljunni. Skulu vit tó vera realistisk, og tað skulu vit, so fara vit at skriva bæði ár 2000 og ár 2005, áðrenn møguligar - minnist til møguligar - inntøkur fara at koma í kassan frá eini oljuvinnu.

SJÁLVAÐI eiga vit at liva í vónini um, at undirgrund okkara er rík upp á olju og gass. Og út frá hesum eiga vit eisini miðvíst at kanna undirgrundina samtíðis sum vit fyrireika okkara litla samfelag upp á eina møguliga komandi oljuvinnu, sum vituliga fer at hava kollveitandi broytingar við sær fyrri okkum øll.

ONKUR heldur tað gongur ov seint. Vit halda, at tað gongur sum tað skal. Myndugleikarnar hava borið seg rætt at í hesum máli og vónandi verður framhaldandi borið skynsamt at. Tilrættalegging og stýring mugu fylgjast hond í hond.

Sosialurin

Semja í Íslandi

Edvard Jónsson,
Reykjavík

Nú er greitt at tey stóru íslendsku arbeiðarafeløgini fara ikki í verkfall. Semja fekt í lag í nátt millum partarnar á arbeiðsmarknaðinum eftir tveir fundir við ríkisstjórnina, ið vardu til langtíðir midnát. Arbeiðsgevararnir ganga við til í miðal uml. 7% lønarhækkning, sum skal koma í tveimum úvir eitt ár. Lønir undir 6000 føroyskar krónur hækka við 11,3%. 2% av eftirlønargjaldinum kann dragast frá skattinum beinavegin og eftir eitt ár kann alt eftirlønargjaldið verða frádrigið í skatti. Ein nevnd verður stovnað fyrri at kanna møguleikar fyrri at lækka tan almenna livikostnaðin, ikki minst prísir á matværum á bygd. Tað er t.d. munandi dyrari at keypa mat í Ísafirði enn í Reykjavík. 1,5 millión føroyskar krónur eru settar av til útbúgving av ungum arbeiðsleysum, skattalóg og lóg um arbeiðsloysistrygging verður broytt og tann skipanin, sum ger at rentubýrðin av húsalónum økist í mun til økta løn, verður broytt. Lønarhækkingin nú hevði annars automatiskt hækkað rentubýrðina.

Tiltøk verða eisini sett í verk fyrri at lætta um hjá sethúsaegarum, sum keyptu hús í 80-unum, millum annað við at broyta avgjaldsskipanina. Arbeiðsfeløgini eru rimiliga nøgd við avtaluna. David Oddsson, forsætisráðharri, sigur, at hendan avtalan er møgulig, tí tey fjørgjarligu útlitini eru frægari nú enn tey hava verið í nógv ár. Ísland er kortini framhaldandi eitt láglønaráki í mun til restina av Europa og produktiviteturin er minni enn í teim-

um flestu OECD-löndum. Miðalønin hjá arbeiðarum er uml. 8-9000 kr. um mánaðin og tey flestu húsini hava stórar trupulleikar við at klára seg við einum arbeiði. Harafurt eru tær stóru fyrirkomur vorðnar væl fyrri aftan á ca. 25% skattalætta og aðrar sømdir tær fingur frá ríkisstjórnini fyrri tveimum árum síðani. Hetta skuldi føra til økt arbeiði, men gongdin hevur tvørturímóti verið tann, at fyrirkomur havanýtt politiska vælvið og skattalætta til at fara í holt við ta mest umfatandi rationaliseringina av íslenska arbeiðslivinum í nýggjari tíð. Hetta hevur ført til, at mógvandi fyrirkomur, sum skuldu givið fleiri fólkum arbeiði, hava koyrt hundradals fólk út í arbeiðsloysi.

Grund- og framhaldsskúlalærarar verða framhaldandi í verkfalli. Teir krevja uml. 20% lønarhækkning. Sera langt er í millum partarnar og nógv stúra fyrri at einki skúlahald verður í vetur. Uml. 60.000 næmingar í fólka- og framhaldsskúlunum ganga fyrri verður og vind. Nógvir av teimum fara hvønn dag í hølini hjá figgjarmálaráðnum, seta seg á gólvið og lesa fyrri at mótmæla viðferðini av lærarum. Lærarnir fáa hinvegin ikki nógvan samhuga frá almenninginum, sum metir, at um ríkisvaldið gongur teimum á móti. fer inflátióin aftur at økja. Hon varð steðgað eftir eina tjóðarsemi um niðurfrysing av lønini í 1991, og síðan hevur Ísland bert havt 1-3% inflátió eftir at hava havt 60-100% inflátió í nógv ár.

Síðsta brævið frá Nyrup Rasmussen

Tað eydnaðist ikki okkum at fáa viðmerkingar til brævið, áðrenn blaðið fór til prentingar. Tí prenta vit brævið, sum Edmund Joensen, lögmaður, fekk frá Poul Nyrup Rasmussen, forsætismála ráðharra í gjár.

Kære Edmund Joensen.

Tak for landsstyrets svar af 18. februar til rigsbudsmanden på mit brev af 10. februar 1995.

Jeg har forstået, at landstyre vil holde sig til Lagtingets afgørelse, og dermed fastholde ønsket om en dommerundersøgelse.

Landsstyrets brev af 18. februar 1995 kommenterer ikke på de enkelte elementer i mit brev af 10. februar. Jeg føler derfor behov for at præcisere følgende:

For det første er det klart, at det udkast til kommissorium, der var vedlagt mit brev af 10. januar, netop var et udkast. Det betyder, at den danske regering lægger vægt på ønsker fra landstyre og Lagtinget til indholdet af kommissoriet. Der vil ikke blive taget skridt til iværksættelse af en undersøgelse, medmindre man får færsk side er indforstået hermed.

For det andet er den danske regering derfor parat til, sammen med landstyre, at drøfte en sammensætning af undersøgelsesudvalget, der sikrer, at både landstyre, lagting og den danske regering kan stå inde for udvalgets saglighed og uafhængighed. Man kunne eksempelvis forestille sig, at udvalget blandt andet kunne bestå af sagkyndige fra andre nordiske lande.

Jeg vil gerne endnu engang understrege, at regeringen er parat til at tilgodese Lagtingets ønske om en undersøgelse af aktiebyttet. Regeringen finder imidlertid, at de grunde der fremgår af mit brev af 10. januar, at dette bør ske ved et uafhængigt undersøgelsesudvalg.

Den debat, som bl.a. kører i pressen parallelt med vores korrespondance, er præget af mange misforståelser, der burde kunne ryddes af vejen. Jeg tænker ikke mindst på påstande om, at regeringen har noget at skjule, hvilket selvsagt ikke er tilfældet. Begge parter har en interesse i og et ansvar for at bidrage til at rydde misforståelserne af vejen. Dette gøres efter min mening bedst ved at drøfte tingene igennem på et møde. Jeg vil derfor invitere Landsstyret - og, vil jeg gerne tilføje, repræsentanter for lagtinget, hvis landstyre er enig heri - til et møde her os mig.

Ved et møde vil vi kunne få en tilbudsstående udveksling af synspunkter ligesom der vil være mulighed for en gennemgang af sagen juridiske og praktiske aspekter.

Lad mig afslutningsvis slå fast, at det afgørende i sagen er, at der ved en ekspertundersøgelse kan tilvejebringes et grundlag for en efterfølgende vurdering af, hvorvidt der ved domstolene bør gøres et retligt ansvar gældende. Under alle omstændigheder følger det af Grundloven, at den endelige ansvarsplacering i en sag som denne kun kan ske ved domstolene.

Med venlig hilsen

Poul Nyrup Rasmussen

VILT TÚ VERÐA SLANKUR?

SO HAVA VIT BESTU LOYSNINA

Vit hava teir heimskendu LIGHT - PLAN droparnar og LIGHT-PLAN kapslarnar á goymslu.

Kostnaður v/ MVG kr. 298,-

Vit senda
um alt landið!

Tlf. 51216
& 57898